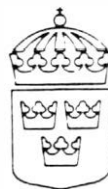

Motion till riksdagen

1989/90:Ub56

av Margareta Winberg m.fl. (s)

med anledning av prop. 1989/90:90 om forskning

Mot.
1989/90
Ub56-62

I propositionen konstateras att dimensioneringen av forskarutbildningen i Sverige måste utökas dels för att svara upp till samhällets behov av ny kunskap, dels för att parera det stora antal pensionsavgångar som väntas under 1990-talet. Propositionen föreslår att flera doktorandtjänster inrättas. Det är exempel på välkomna åtgärder som kommer att förkorta de i vissa fall mycket långa studietiderna. I dag tar det t.ex. i genomsnitt elva år för en doktorand inom humanistisk fakultet att slutföra examen.

Det är emellertid inte tillräckligt att undanröja ekonomiska studiehinder utan dessutom måste nya grupper rekryteras till forskarutbildning. Rekryteringen följer nämligen ett mycket traditionellt mönster där kvinnor och studerande från högskolor som saknar fasta forskningsresurser i liten utsträckning går vidare till forskarutbildning.

Mindre än 1 % av de studerande från de mindre och medelstora högskolorna och vårdhögskolorna fortsätter till forskarutbildning inom fem år efter avslutad grundutbildning medan över 5 % fortsätter vid enheter med fasta forskningsresurser.

Under den gångna tioårsperioden har andelen kvinnor i grundutbildningen i högskolan ökat successivt. Genom högskolereformen 1977 fördes flera utbildningar till högskolan som av tradition dominerats av kvinnor, t.ex. sjuksköterske-, förskollärare- och fritidspedagogutbildningarna. Härigenom blev kvinnorna i majoritet i högskolan, och de utgör de senaste åren 60 %. Men denna ökning svarar på intet sätt mot andelen kvinnor i forskarutbildning, där bland nyintagna de senaste två åren endast en tredjedel är kvinnor.

Det är vidare väl känt att kvinnor i större utsträckning än män avbryter sin forskarutbildning. Forskare har här pekat på det förhållandet att kvinnor i högre grad än män är geografiskt bundna och alltså hämmas i sin forskarkarriär av att forskarutbildning hittills i princip varit tillgänglig endast vid enheter med fasta forskningsresurser, alltså universiteten. En utbyggnad av fasta forskningsresurser vid ett större antal högskolor skulle förmodligen medverka till att rekrytera fler kvinnor till forskarutbildning.

I högskolan gör studenterna ett starkt könsbundet studieval som leder till en starkt könsbunden arbetsmarknad. Många män går till teknisk sektor och många kvinnor söker till vård- och undervisningssektor. Kvinnors studieval leder för det mesta till arbete inom den offentliga sektorn.

Inom den offentliga sektorn avsättes en närmast försumbar del till forskning och utveckling jämfört med den privata sektorn. Kommuner och lands-
ting avsätter t.ex. 0,1–0,2 % av lönesumman till FoU. Detta skall jämföras
med den totala summan till FoU som utgör 3 % av BNP.

Detta innebär att den arbetsmarknad som i så stor utsträckning är kvin-
nornas i dag ger litet utrymme för innovation och utveckling genom forsk-
ningsinsatser. En höjning av FoU inom den offentliga sektorn skulle inte en-
dast utveckla offentliga sektorn utan dessutom medverka till forskning inom
arbets- och ämnesområden som skulle stimulera kvinnor att forska.

Propositionen påpekar att målet måste vara att kvinnors och mäns insatser
i samma utsträckning tas till vara inom forskning och högre utbildning. Pro-
positionen visar dock inte på vägar och åtgärder för att nå detta mål. Det
nämns visserligen att UHÄ har en viktig tillsynsuppgift vid utlysning och till-
sättning av vikariat, tjänster och utbildningsbidrag, men förslag av strategisk
betydelse för att rekrytera kvinnor till forskarutbildning saknas.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att kvinnor-
nas situation inom forskarutbildning och forskning särskilt uppmärk-
sammas.

Stockholm den 20 mars 1990

Margareta Winberg (s)

Ingegerd Sahlström (s)

Karin Wegeståhl (s)

Maj Britt Theorin (s)

Maj-Inger Klingvall (s)